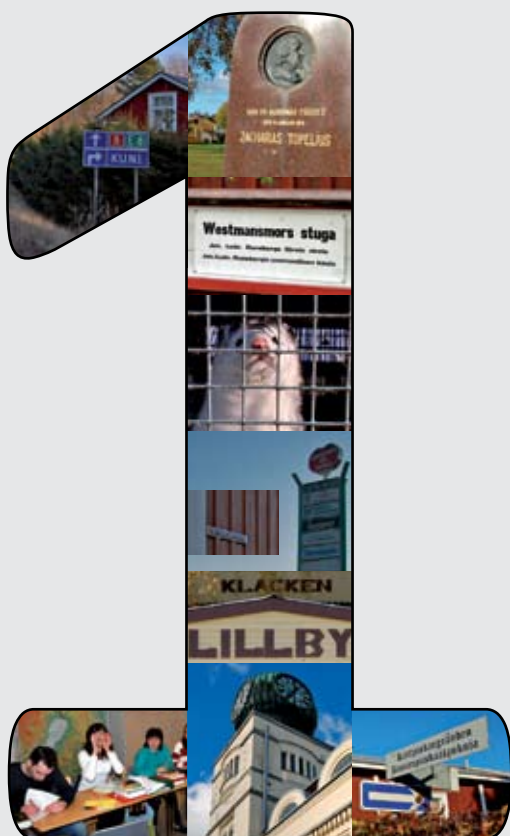

Författarnas Österbotten

Platser, miljöer och fenomen
ur den svenskösterbottniska litteraturen

2 3 4 5

Anna-Lisa Sahlström...

...debuterade år 1975 med dokumentärboken *Arbetarstaden*. Arbetarnas och särskilt arbetarkvinnornas förhållanden har hon skildrat även i många av sina senare böcker. Förutom historiska verk har hon skrivit debattböcker, biografier och prosa. Hon har också översatt litteratur från finska till svenska. År 2003 utkom hon med *Mordet på kören. En berättelse om 1900-talet*. År 2009 kom *Den sista fursten*, en biografi om kommunisten Edvard Gylling.

Sahlström inledde sin skrivarbana som journalist. Sedan år 1985 är hon fri författare.

Anna-Lisa Sahlström är född år 1942 i Vasa och bosatt i Lippjärv, Nykarleby.

(Källa: författardatabasen Brösttoner, www.svof.fi/brosttoner,

Strengbergs tobaksfabrik...

...grundades i Jakobstad år 1762. Tobaksfabriken förnyades och byggdes till år 1851. Ända fram till slutet av 1860-talet odlades tobaken i Jakobstad. Under 1800-talet blev fabriken den största arbetsgivaren i staden.

Byggnaden med det karaktäristiska klocktornet stod färdig år 1909. Själva urverket är tillverkat i Stockholm. Det är fråga om en mekanisk klocka som drogs upp en gång i veckan. Lodet går flera våningar ner genom tornet. Enligt en uppgift från år 1990 är tobaksfabrikens klocka Finlands största. Själva kupolen har en diameter på 5,5 meter, medan urtavlan mäter 3,5 meter i diameter. Visarna är 1,9 meter respektive 1,35 meter långa.

Direktör Bror Sievers visade Strengbergs tobaksfabriks sinnrika anordningar och bjöd besökarna goda rökverk. Simon tackade, men kunde inte neka sig nöjet att raljera litet om den besynnerliga klockbollen. Direktör Sievers medgav att den inte förskönade stadsbilden. Men bergsrådet Schauman ville med det groteska klotet symbolisera den strengbergska produktionens jordomspännande karaktär. (J.J. Huldén: Österbottnisk lustresa, 1941)

På 1920-talet var Strengbergs med sina ca 1300 anställda den största tobaksfabriken i Norden. Under den senare delen av 1900-talet ingick tobaksfabriken i ett antal företagsköp. Fabriken stängdes år 1998.

Och var inte urtavlan egentligen en jordglob?

Det var varken rimligt eller rättvist, att cigarettflickorna skulle betala de första hylsmaskinerna, men Wilhelm Schauman såg det inte så. Han manade till framåtanda och han förklarade, att det minsann kostade att ersätta de gamla byggnader, som branden tagit, att tillväxt kostar och att det blir annorlunda, bättre sen.

Sen?

Sen när allt blivit så som bergsrådet ville. Sen när Jakobstad blivit störst och bäst och vackrast och huvudort för ett världsomspännande tobaksföretag, sen...

*Början var redan gjord och stenhus restes invid stenhus – i Jakobstad och i Härnösand i Sverige, den första utlandsfilialen, som enligt planerna snart skulle följas av fler. Planerade inte Schauman också en prätig klockstapel på fabriks-
tomten norr om kyrkan och var inte urtavlan egentligen en jordglob, symbolen för tobaksimperiet, som växte ut från Jakobstad!*

Anna-Lisa Sahlström:
Och visslan skrek. En berättelse om tobaksänglar (1992)